

ČESKÁ SPOLEČNOST PRO TECHNICKOU NORMALIZACI

Zakládající člen Českého svazu vědeckotechnických společností

ZPRAVODAJ č. 59

Červenec 2014

Obsah

24. Valná hromada ČSTN.....	2
Zahraníční aktivity	13
Odborné příspěvky:	
Obecná charakteristika oceli podle EN výrobku.....	14
Prohlášení o vlastnostech výrobku.....	16
Význam celoživotního vzdělávání v EU.....	18

Motto:

Moderní technik si těžko představí, že se dělaly ještě před 80 lety šrouby tak, že každý měl jiný závit. Přesvědčíme se o tom, když rozebíráme starožitné hodiny; tu třeba pamatovati, ke kterému šroubu která matka patří. Teprve v polovině devatenáctého století všeobecně uznané výhody nového výrobního způsobu dělby práce nutily k normalisaci, a to nejprve aspoň v jednotlivém závodě. Antický průmysl sebe větší, jako hrncířství, sklářství, principu dělby práce prakticky neznal. Tehdejší tovární výrobou bylo, že pohromadě dělalo mnoho otroků podobné výrobky.

Normalisace dnešní je vědomá dohoda o jednotné práci, jednotném dělení neb o jednotném užívání nějakých výrobků neb nějakého zboží často a hojně užívaného; prakticky se projevuje, jako přesná jednoznačná a úplná charakteristika zboží, výrobků neb prací, o které jde.

Prof. Ing. V. List

Vydává: ČSTN, Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1

Telefon: +420 604 139 519, fax: +420 221 082 635, e-mail: csstn@csvts.cz

Redakční rada: předseda RR Josef Oboňa d. t. tel.: +420 377 200 136, fax.: +420 377 200 120

FERRUM s.r.o. Centrum technické normalizace e-mail.: jobona@ferrum.cz

Vychází nepravidelně podle potřeby

Ke stažení v elektronické podobě na <http://www.cstn.cz>

VALNÁ HROMADA ČSTN

ZPRÁVA O ČINNOSTI ČESKÉ SPOLEČNOSTI PRO TECHNICKOU NORMALIZACI V ROCE 2013 A V PRVNÍM POLOLETÍ 2014

Činnost České společnosti pro technickou normalizaci řídí výbor zvolený na Valné hromadě v r. 2013 v souladu se Stanovami ČSTN a s usnesením Valné hromady. Účetnictví vede účtárna ČSVTS, která také vypracovává daňové přiznání pro FÚ. Hospodaření společnosti kontroluje auditorka ČSTN.

Členové výboru se setkávají osobně zpravidla u příležitosti seminářů pořádaných ČSTN. Jinak jsou všichni členové výboru trvale v kontaktu prostřednictvím elektronických komunikačních prostředků, což kromě jiného umožňuje operativních řešení všech záležitostí.

Správu sekretariátu Společnosti a agendu s tím spojenou zajišťuje jednatel JUDr. Jiří Kult. Kancelář ČSTN se nachází v sídle ČSVTS, Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1v budově C ve třetím patře, číslo dveří 347. Jednatel je v kanceláři Společnosti osobně přítomen podle potřeby, zpravidla jednou týdně a proto je třeba osobní návštěvu dohodnout předem. V kanceláři je k dispozici fax a elektronická pošta, která se automaticky přeposílá do chránky přístupné z domácího počítače jednatele. K dispozici je mobilní telefon. V hale recepce v budově ČSVTS má ČSTN svou poštovní schránku, kam se ukládají došlé písemnosti. Elektronické komunikační prostředky umožňují operativní spojení a usnadňují vyřízení dotazů, připomínek a žádostí, snadný kontakt mezi členy výboru a možnost rychlého projednání všech skutečností a řešení případných problémů. Kromě racionalizace práce to přináší i úspory na nákladech.

JUDr. Jiří Kult je členem návrhové komise pro základní dokumenty Českého svazu vědeckotechnických společností, jehož je ČSTN zakládajícím členem, což mimo jiné umožňuje úzký kontakt s předsednictvem ČSVTS a pravidelný přístup k informacím o činnosti Svazu včetně Domů techniky.

ČSTN má vlastní **webové stránky** <http://www.cstn.cz>, kde jsou uvedeny všechny základní dokumenty a informace o ČSTN, program činnosti, přihlášky na semináře a *Zpravodaje ČSTN* ve formátu.pdf. Jsou tam také uvedeny odkazy na spolupracující sdružení a instituce včetně ÚNMZ.

Počet evidovaných členů ČSTN k 31. 12. 2013 činil 138 osob fyzických a 5 osob právnických. Členské příspěvky za r. 2013 zaplatily všechny osoby právnické (ÚNMZ tak činí „v naturáliích“ zejména poskytováním zdarma svých prostor) a 11 osob fyzických, které nejsou zaměstnanci zmíněných právnických osob. Takže z evidovaných členů ČSTN zaplatilo za r. 2013 členské příspěvky celkem 32 fyzických osob.

V této souvislosti je třeba dodat, že v souladu s usnesením 19. Valné hromady lze přiznat práva člena ČSTN podle Stanov ČSTN, zejména právo hlasovat na Valné hromadě, pouze těm členům, kteří splnili své závazky podle Stanov, zejména uhrazení členského příspěvku na běžný rok. Stejně tak lze poskytnout snížené vložné na semináře pouze těm členům, kteří uhradili členský příspěvek.

Při DT Ostrava pracuje samostatně **Komise technické normalizace při SMS VTSaP**. Zpráva o její činnosti bude uvedena ve *Zpravodaji ČSTN*.

Výbor ČSTN se zabýval kromě plnění jednotlivých bodů usnesení přijatých Valnou hromadou v r. 2013, jak je uvedeno dále, také těmito otázkami:

- hodnocení uskutečněných seminářů;
- obsah a zaměření připravovaných seminářů s ohledem na aktuální potřeby a zájem;
- zaměření přednášek na seminářích; výbor ČSTN se i nadále obrací na členy Společnosti s výzvou k navržení vhodných témat seminářů a případná doporučení přednášejících;
- spolupráce Společnosti s ÚNMZ;
- spolupráce a účast delegace ČSTN a případně přednesení příspěvku na zasedáních partnerského Německého výboru DIN pro normalizační praxi DIN-ANP-AKN;
- hospodaření a stav finančních prostředků Společnosti;
- členská základna, placení příspěvků;
- příspěvky o činnosti Společnosti do Zpravodaje ČSVTS;
- běžná agenda Společnosti;
- návrhy na zaměření činnosti ČSTN.

Na **23. Valné hromadě ČSTN** dne 18. 06. 2013 byl zvolen nový výbor, kterému bylo uloženo zajistit v následujícím období zejména plnění těchto bodů:

- zveřejnit ve *Zpravodaji ČSTN* dokumenty schválené 23. Valnou hromadou
- zajistit plnění Programu činnosti ČSTN v roce 2013/2014
- pokračovat ve vydávání *Zpravodaje ČSTN* se zaměřením na aktivizaci členské základny
- spolupracovat s ÚNMZ včetně koordinace přednášek, seminářů a dalších činností
- připravit 24. Valnou hromadu
- zpracovat podněty z diskuse na VH do činnosti společnosti

Všechny body tohoto usnesení byly splněny kromě vydávání *Zpravodaje ČSTN*, kde redakční rada stále postrádá příspěvky a náměty od členů ČSTN. Dokumenty z 23. Valné hromady byly zveřejněny ve *Zpravodaji ČSTN* č. 57.

PLNĚNÍ PROGRAMU na r. 2013 a první pololetí 2014:

1. SEMINÁŘE:

a) NOVINKY V TECHNICKÉ NORMALIZACI

dne 18. 06. 2013, ÚNMZ, Biskupský dvůr, Praha
Číslo: 251-01-13
Odborný garant: Ing. Václav Voves
Organizační garant: JUDr. Jiří Kult

b) EVROPSKÉ NORMY V TECHNICKÉ PRAXI 2013

23. – 24. 09. 2013, hotel Dukla, Znojmo
Číslo: 251-02-13
Odborný garant: Josef Oboňa, d. t.
Organizační garant: JUDr. Jiří Kult

c) ČESKÉ NORMY

Z organizačních důvodů byl přesunut na
23. 04. 2014, ÚNMZ, Biskupský dvůr, Praha
Číslo: 251-01-14
Odborný garant: Ing. Václav Voves
Organizační garant: JUDr. Jiří Kult

d) NOVINKY V TECHNICKÉ NORMALIZACI

Seminář byl připravován ve spolupráci s ČKAIT (Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě) na 08. 04. 2014. Neuskutečnil se pro nedostatek zájmu.
a techniků činných ve výstavbě) na 08. 04. 2014. Neuskutečnil se pro nedostatek zájmu.

2. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Mezinárodní spolupráce probíhala aktivně zejména formou vzájemné výměny informací, odborných dílčích konzultací, osobní účastí delegace ČSTN a přednesením referátů na společných jednáních s Německým výborem DIN pro normalizační praxi **DIN-ANP-AKN** (*Deutsches Institut für Normung e. V., Ausschuß Normenpraxis, Arbeitskreis Nürnberg für Bayern*). Členové ČSTN se zúčastnili následujících zasedání:

- **282.** Zasedání ve dnech 21. – 22. 03. 2013 v Plzni. První den se konalo zasedání v hotelu Purkmistr, kde přítomní vyslechli zajímavé referáty německých i českých kolegů týkající se problematiky globalizace, evropské normalizace a vystoupil tam také ředitel odboru normalizace ÚNMZ ing. Jiří Kratochvíl s prezentací činnosti úřadu. Druhý den proběhlo jednání v zasedací místnosti podniku Doosan Škoda Power Plzeň. Účastníci byli nejprve seznámeni s výrobním zaměřením podniku a vyslechli zajímavou přednášku p. Jiřího Kořínka o činnosti útvaru technické normalizace. Presentace této přednášky jakož i presentace výrobního programu podniku Doosan Škoda Power Plzeň je pro zájemce k dispozici u jednatele ČSTN.
- **283.** Zasedání proběhlo 25. 06. 2013 v podniku AUDI AG Ingolstadt v NSR. Na programu byl nejprve referát zástupce podniku AUDI AG, který představil výrobní program podniku. Následovaly informace z DIN-NA, VDI/VDE a o připravovaných akcích pro r. 2013. Zajímavá byla přednáška p. F. Reiffa, Siemens AG na téma „*Oblast mé práce*“
- **284.** Zasedání se konalo v podniku Maschinenfabrik NIEHOFF, Schwabach, NSR. Kromě výměny zkušeností účastníků a organizačních záležitostí proslavil zajímavou obsáhlou přednášku G. Henzold na téma aktualizované normy ISO pro GPS.
- **285.** Zasedání se konalo v TÜV Rheinland/LGA, Nürnberg a jednalo se o jubilejní zasedání k 60. výročí založení ANP-Nürnberg. P. Lederer přednesl zajímavý referát na téma „*Podniková normalizace v nových popisech výrobního procesu*“. Následovaly informace o činnosti DIN, výměna zkušeností a zprávy a diskuse o dosažených výsledcích.
- **286.** Zasedání se uskutečnilo 25. 03. 2014 v podniku SIEMES, Cham, NSR. Hlavní referát přednesl G. Geißler na téma „*Softwarové řešení rozhodujících bodů výrobního procesu*“. Dále hovořil p. Wenglorz na téma „*Co je to informační management jaké jsou požadavky na soulad s normami, zákony, předpisy, směrnici*“.

3. SPOLUPRÁCE S ÚNMZ

Spolupráce s ÚNMZ probíhala v r. 2013 stejně dobře jako v předchozích letech. Zásahu na tom mají nejen zaměstnanci ÚNMZ Ing. V. Voves a Ing. T. Velát, kteří jsou členy výboru

ČSTN, Ing. J. Skopal, CSc., který ochotně přednáší na seminářích ČSTN, ale zejména také ředitel odboru normalizace ing. Jiří Kratochvíl, který je členem ČSTN.

ČSTN řešila v r. 2013 úspěšně pro potřeby ÚNMZ úkol PRTN 13/TN 05 „Výuka technické normalizace“, jehož výsledkem jsou materiály v textové a elektronické podobě pro potřeby výuky, které jsou uživateli hodnoceny velice pozitivně.

Někteří členové výboru se zúčastnili pravidelné konference *Den ÚNMZ* v hotelu Clarion v Praze v únoru 2013 a stejně tak v únoru 2014.

Pro spolupráci ČSTN a ÚNMZ je významné i to, že členové ČSTN jsou zastoupeni v některých komisích ÚNMZ. V současné době je to ing. Zdeněk Beran, který je zástupcem ČSTN v Radě pro technickou normalizaci a ing. Václav Voves, který zastupuje ČSTN v Komisi pro posuzování shody.

Všechny uvedené i další skutečnosti vytvářejí velmi prospěšnou zpětnou vazbu mezi tvůrci a uživateli technických norem na jedné straně a ústřední správou technické normalizace, zajišťovanou ÚNMZ na straně druhé. Umožňuje to přenášení poznatků a názorů z praxe získaných zejména při diskusích na seminářích a naopak lze rychle a bezprostředně sdělovat informace o zamýšlených změnách v organizaci a ústřední správě technické normalizace. Vzájemné diskuse také umožňují vyjasnění a řešení případných problémů.

4. PUBLIKAČNÍ ČINNOST – VYDÁVÁNÍ ZPRAVODAJE

Zpravodaj ČSTN a další materiály ČSTN tiskne i nadále Králové. Zakázky jsou plněny v krátkých termínech a díky dlouholetým dobrým vztahům za podstatně nižší cenou. V r. 2013 byla vydána dvě čísla Zpravodaje, č. 5 a č. 68 byly zveřejněny projekty projednané a přijaté 2. března 2014 sborník pro budoucí vydání Zpravodaje 2013. ČSTN není na tom, aby k dispozici poskytl příspěvek tomuto nelze než stejně jako v předchozích letech opětovně vznést prosbu na členy ČSTN:

Publikujte zajímavé informace a zkušenosti ze své normalizační praxe, ale také své připomínky, dotazy, kritiku.

Zpravodaj ČSTN je dostupný na webu z členů ČSTN nepožadovat Zpravodaj v tištěné podobě před

Jednatel ČSTN JUDr. Jiří Kult také pravidelně uveřejňuje zprávy o připravovaných akcích ČSTN ve Zpravodaji ČSVTS.

5. SPOLUPRÁCE S ČSTN, ZÁSTUPCI UŽIVATELŮ NOREM

Tento záměr se zatím nepodařilo splnit v žádoucí míře. Avšak tyto subjekty, pokud jsou známé, byly zařazeny do adresáře a jsou jim zasílány pozvánky na akce ČSTN.

V Praze, dne 10. 5. 2014

JUDr. Jiří Kult, jednatel, v. r.

Ing. Václav Voves, předseda, v. r.

*

Zápis

Ze zasedání komise technické normalizace při SMS VTSaP, konané dne 20. 6. 2013 v DTO CZ, s.r.o.

- 1) ZAHÁJENÍ - Exkurze do DOV (*Dolní oblast Vítkovic*)
- 2) ZAHÁJENÍ PŘEDNÁŠKOVÉ ČÁSTI – VŠEOBECNÉ INFORMACE Z OBLASTI TN
Přednesl: Ing. Gustav Chwistek, TŽ, a.s. Třinec
- 3) ROZŠÍŘENÍ NABÍDKY PRODEJE NOREM A SLUŽEB SPOJENÝCH S JEJICH DODÁVKOU, OCHRANNÉ ZNÁMKY PRO ČÍNU A HONG-KONG
Přednesl: p. Sobotka Miroslav, Normservis, s.r.o. Žďár nad Sázavou
- 4) AKTUALITY Z NORMALIZACE, VÝUKA TECHNICKÉ NORMALIZACE NA ŠKOLÁCH - ZKUŠENOSTI
Přednesl: Ing. Václav Voves, ÚNMZ Praha
- 5) DISKUSE + občerstvení

*

- ad 1) Prvním bodem programu byla exkurze do DOV – Dolní oblasti Vítkovice
Důl, pece a koksovna tvoří dohromady areál nazývaný také „Ostravské Hradčany“ a nabízí mimo jiné jedinečnou vyhlídku z vysoké pece z výšky téměř 70 m na Ostravu a její okolí. Dokonalý technologický celek je národní kulturní památkou (prohlášen v r. 2002) a byl díky své výjimečnosti zapsán i na seznam Evropského kulturního dědictví. Bývalý plynojem se proměnil v multifunkční aulu Gong, speciální skipový výtah, který dřív dopravoval vsázku do hrdla vysoké pece, slouží jako výtah na Vysokou pec č. 1. V bývalé energetické ústředně, tzv. U6 je instalován *Malý svět techniky – interaktivní muzeum* ve stylu vědecko-fantastických knih Julese Verna pro malé i velké.
Nedílnou součástí celého výrobního řetězce se stal i důl Hlubina z roku 1843. Bezprostředně zde na sebe navazoval celý technologický tok těžby uhlí, koksovy a výroby železa, jenž nemá ve světě obdoby. V roce 2008 byl areál zapsán na seznam Evropského kulturního dědictví.
- ad 2) Přednáškovou část zasedání zahájil Ing. Gustav Chwistek, TŽ a.s.
- a) Nový Stahlschlüssel v síťové verzi pro 3 uživatele
 - b) Problematika 8D reportů v TŽ a.s. Třinec – školení pro aktivní účastníky skupiny TŽ/MS – provedeno zástupcem ředitele DTO Ostrava (Ing. Alan Vápeníček, CSc.)
 - c) Technické specifikace v zakázkách v samostatné databázi v Lotus Notes
- ad 3) p. Miroslav Sobotka z firmy NORMSERVIS Žďár nad Sázavou ve svém příspěvku seznámil s novinkami v systému EVINOR i v e-shopu Normservis, který zkrácením dodacích lhůt u norem DIN i ASTM tak přispívá k operativnímu řešení požadavků jednotlivých podniků na rychlé dodání norem.
Dále zástupce fy NORMSERVIS informoval o službě, kterou nabízí zájemcům o vstup na čínský trh při ochraně a uplatňování práv zahraničního podniku k ochranné známce. Ochrana a uplatňování práv zahraničního podniku k ochranné známce v Číně je zásadní pro úspěch činnosti subjektu vstupujícího na čínský trh, jelikož jde o základní zákonnou péči, která je zájemcům o podnikání v Číně poskytována.

ad 4) Ing. Václav Voves z ÚNMZ ve svém příspěvku seznámil účastníky s projektem vzdělávání v oblasti technické normalizace na vysokých školách s cílem zvýšení povědomí absolventů vysokých škol o úloze normalizace. V tomto smyslu je i připravena prezentace pro učitele. V rámci Projektu IQ Industry, který je zaměřen na úspěšné absolvování programu dalšího vzdělávání učitelů odborných předmětů a praktického vyučování v průmyslových firmách provedl ÚNMZ v několika krajích republiky v kurzy zaměřené na tuto problematiku. Informoval rovněž o personálních změnách na úřadu, kde odchází dlouholetí pracovníci z odboru elektro i strojírenském.

ad 5) Diskuse

- jednotlivé příspěvky účastníků o činnosti TN na svém úseku
- V září 2013 (ve dnech 23. -24. 9. 2013) bude ČSTN pořádán seminář České normy.
- Pro příští zasedání komise TN v listopadu 2013 byla mimo jiné dohodnuta exkurze do AMO.

V Třinci dne 21. 6. 2013

Zapsal: *Eva Szotková*,
+420 558 532 431,
e-mail: eva.szotkova@trz.cz

ZPRÁVA O ČINNOSTI ČESKÉHO SVAZU VĚDECKOTECHNICKÝCH SPOLEČNOSTÍ V R. 2013

1. Základní údaje

1. 1. ČSVTS a jeho správní aparát

ČSVTS sdružuje **67 členských organizací**, které jsou samostatnými právními subjekty. Z nich 62, mezi nimi i ČSTN, je zapsáno v zakládací listině Svazu jako zakládající členové. Svaz vznikl před dvaceti lety transformací tehdejší Československé vědeckotechnické společnosti a navazuje tak na tradici spolkové činnosti a technického vzdělávání v Zemích Koruny České sahající až do počátku 18. století. A prostřednictvím Svazu na tuto tradici navazuje i ČSTN.

Svaz vznikl podle tehdy platného zákona č. 83/1990 Sb. *o sdružování občanů* s tím, že jeho jednotliví členové se stali samostatnými právními subjekty. I když ČSVTS ve skutečnosti vznikl transformací a decentralizací původní centralistické společnosti, lze to chápat tak, jako kdyby zakládající členské spolky sdružily svůj majetek a vytvořily Svaz za účelem správy společných věcí. Každý ze zakládajících členů tedy vlastní ideální 1/62 majetku Svazu. Faktické rozdělení majetku Svazu mezi zakládající členy však umožňují stanovy pouze při zániku Svazu jako celku; samotný odchod ze Svazu nezakládá žádný nárok na majetkové vyrovnání. To má zabránit snahám, které se už ostatně projevíly, odejít ze Svazu se „svou“ 1/62 majetku.

Od 1. 1. 2014 platí nový Občanský zákoník, kterým byl zrušen zákon o sdružování občanů, a termín *občanské sdružení* nahradilo tradiční označení *spolek*. To si vyžádalo některé formální

změny ve stanovách Svazu, jejichž návrh připravila a projednala *Komise pro úpravu základních dokumentů ČSVTS*. Návrh byl schválen na VH ČSVTS dne 29. 05. 2014.

1.2. Domy techniky, s.r.o.

V majetku Svazu je 7 Domů techniky, s.r.o., které mají právní postavení společností s ručením omezeným, kde jediným zakládajícím společníkem je Svaz. DT hospodaří s majetkem samostatně a platí Svazu za užívání nájem.

1.3. Ostatní majetek ČSVTS

ČSVTS vlastní i další nemovitý majetek, s nímž hospodaří formou pronájmu. Jedná se o majetek v Praze na Novotného Lávce, na Křížovnickém náměstí a v Jeremenkově ulici, dále objekt na výstavišti Brno a školící středisko v Kytlici.

Činnost volených orgánů

2.1. Předsednictvo ČSVTS

Předsednictvo Svazu tvoří 13 členů, zvolených na 49. VH ČSVTS dne 30. 05. 2013. Jeho úkolem je zejména organizování činnosti Svazu a jeho zastupování navenek, správa společných věcí, společného majetku a zajišťování účetních a dalších služeb pro členy svazu. Jmenovitě jsou tyto osoby uvedeny na webových stránkách ČSVTS <http://csvts.cz/index.php/o-svazu/volene-organy>

2.2. Dozorčí rada

DR má 5 členů a byla rovněž zvolena na 49. VH ČSVTS. Její členové jsou rovněž uvedeni na citovaných webových stránkách ČSVTS.

2.3. Odborné pracovní komise předsednictva

- Investiční komise
- Ekonomická komise
- Komise pro úpravu základních dokumentů ČSVTS
- Komise pro vzdělávání a inovace

2. Hospodaření ČSVTS v r. 2013

Přehled o hospodaření Svazu obsahuje *Výroční zpráva o hospodaření ČSVTS za rok 2013*, která byla projednána a přijata na Valné hromadě ČSVTS dne 29. 05. 2014.

3. Odborná a propagační činnost ČSVTS v r. 2013

V r. 2013 pokračovaly kontakty a spolupráce s veřejnou správou působící v oblasti rozvoje vědy a techniky. Je třeba také zmínit, že ve spolupráci s organizátory SOČ, „Středoškolské odborné činnosti“ se Svaz podílel na při výběru 3 nejlepších studentů do finále středoškolské odborné soutěže v Pekingu v březnu 2014.

Dne 3. dubna 2013 se na Novotného lávce v Praze uskutečnila zajímavá konference *České inovační partnerství*, která se stala impulsem pro pokračování ve spolupráci s odpovídajícími partnery v dalších letech.

Dne 1. 2. 2013 byla zahájena realizace projektu „*engineerING card*“ a ČR se tak stala třetí zemí, kde se tato karta začala vydávat.

V r. 2013 vyšla dvě čísla **Zpravodaje ČSVTS**, kde členské organizace Svazu prezentují svou činnost a vyjadřují se k různým tématům. Také ČSTN zde představuje svůj program činnosti. Bylo by prospěšné, kdyby v tomto zpravodaji publikovalo více členů ČSTN; v případě zájmu

zprostředkuje kontakt jednatel ČSTN. Zpravodaj ČSVTS je k dispozici v elektronické podobě na <http://www.csvts/?c=zpravodaj>, tamtéž jsou rovněž **Přehledy odborných akcí členských organizací ČSVTS**.

4. Zahraniční spolupráce ČSVTS

ČSVTS spolupracuje s národními výbory federace profesních inženýrů **FEANI** (*Fédération Européenne d'Associations Nationales d'Ingénieurs*), která sdružuje 29 evropských zemí. Mezi hlavní cíle FEANI patří podpora mobility a uznávání profesních kvalifikací odborníků členských zemí.

Kromě toho spolupracuje Svaz i s dalšími zahraničními profesními svazy a odbornými organizacemi formou osobní účasti, výměny informací atd.

ČSTN se v r. 2013 podílela na práci Komise pro úpravu základních dokumentů ČSVTS a na jednání Valné hromady. To přináší cenné informace, ale i možnost uplatnit zájmy ČSTN. Dokumenty o činnosti ČSVTS, výroční zprávy, výsledky hospodaření Svazu i domů techniky a další dokumenty jsou k nahlédnutí v sekretariátu. Informace o ČSVTS lze získat i na webu <http://www.csvts.cz/aktualne/>

Vztahy mezi Svazem a ČSTN byly i v r. 2013 bezproblémové. Svaz pro ČSTN zajišťuje některé služby, zejména účetnictví, podatelnu, připojení na internet, dodávky energie pro kancelář (elektřina, teplo) apod. a v tomto směru nenastávají žádné těžkosti.

V Hradci Králové dne 10. 6. 2014

JUDr. Jiří Kult, v. r.
jednatel ČSTN

*

PROGRAM ČINNOSTI ČESKÉ SPOLEČNOSTI PRO TECHNICKOU NORMALIZACI v roce 2014 až do Valné hromady 2015

Česká společnost pro technickou normalizaci (dále ČSTN) bude i v následujícím období i nadále v souladu se svými stanovami a podle tohoto programu usilovat o uplatnění technické normalizace ve všech oblastech, kde lze využít principy technické normalizace a technické normy. Bude se podílet na zprostředkování přístupu členů Společnosti a všech ostatních zájemců k nejnovějším informacím z oboru technické normalizace a umožní výměnu názorů a zkušeností. Návrhy a připomínky členů Společnosti bude jako zpětnou vazbu k uplatnění technické normalizace v praxi konzultovat s Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (dále jen ÚNMZ) a případně s dalšími institucemi.

K dosažení uvedených cílů bude ČSTN využívat zejména dále uvedené konkrétní formy činnosti. Program této činnosti představuje minimální rozsah, který lze podle potřeby doplnit a rozšířit.

1. KONFERENCE A SEMINÁŘE

1) ČESKÉ NORMY (seminář přesunutý z r. 2013)

23. 04. 2014, ÚNMZ, Biskupský dvůr, Praha

Číslo: 251-01-14

Odborný garant: Ing. Václav Voves

Organizační garant: JUDr. Jiří Kult

2) NOVINKY V TECHNICKÉ NORMALIZACI

dne 12. 06. 2014, ÚNMZ, Biskupský dvůr, Praha – zrušeno konání

Číslo: 251-02-14

Odborný garant: Ing. Václav Voves

Organizační garant: JUDr. Jiří Kult

2) EVROPSKÉ NORMY V TECHNICKÉ PRAXI 2014

15. – 16. 09. 2014, hotel Bermuda, Znojmo

Číslo: 251-03-14

Odborný garant: Josef Oboňa, d. t.

Organizační garant: JUDr. Jiří Kult

3) ČESKÉ NORMY 2014

xx. 11. 2014, ÚNMZ, Biskupský dvůr, Praha

Číslo: 251-04-14

Odborný garant: ing. Václav Voves

Organizační garant: JUDr. Jiří Kult

2. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

ČSTN i bude nadále spolupracovat v rámci neformálního mezinárodního sdružení s Německým výborem DIN pro normalizační praxi **DIN-ANP-AKN** (*Deutsches Institut für Normung e. V., Ausschuß Normenpraxis, Arbeitskreis Nürnberg für Bayern*).

Spolupráce bude probíhat zejména formou vzájemné výměny informací, dílčích odborných konzultací a účastí delegace ČSTN na společných zasedáních a přednesením příspěvků. O výsledcích budou členové Společnosti informováni ve *Zpravodaji ČSTN*.

3. SPOLUPRÁCE S ÚNMZ

ČSTN se bude i nadále prostřednictvím svého zástupce podílet na činnosti *Rady pro Technickou normalizaci* ustavené předsedou ÚNMZ, zúčastní se *Dne ÚNMZ 2015* a bude pokračovat v další spolupráci s ÚNMZ formou konzultací a projednání připomínek a požadavků technické praxe jako zpětné vazby při uplatňování technických norem a technické normalizace. Bude s ÚNMZ nadále spolupracovat při organizování společných konferencí, seminářů a dalších odborných akcí.

4. PUBLIKAČNÍ ČINNOST

1) Zpravodaj společnosti

ČSTN bude nadále vydávat *Zpravodaj ČSTN* jako zdroj informací o své činnosti, určený členům ČSTN i dalším zájemcům. Zpravodaj bude ve formátu.pdf ke stažení na webových stránkách ČSTN. Možnost vydávání Zpravodaje ovšem závisí na dostatku článků, a proto

redakční rada uvítá příspěvky členů ČSTN týkající se technické normalizace a příbuzných oblastí.

2) Webové stránky ČSTN

ČSTN provozuje od r. 2010 vlastní webové stránky <http://www.cstn.cz>, kde jsou uvedeny základní dokumenty a informace o ČSTN, program činnosti, přihlášky na semináře a *Zpravodaje ČSTN* ve formátu.pdf. Jsou tam také uvedeny odkazy na spolupracující sdružení a instituce. Výbor bude pokračovat ve zdokonalování jejich obsahové a formální stránky tak, aby zde zájemci našli potřebné informace a kontakty. Výbor ČSTN v tomto směru očekává náměty a návrhy členů.

3) Ostatní publikační činnost

ČSTN bude nadále zveřejňovat informace o připravovaných seminářích, konferencích a dalších svých aktivitách ve *Zpravodaji ČSVTS* a podle možností i v jiných periodikách.

5. VALNÁ HROMADA

V roce **2014**: 12. 06. 2014. **2015**: květen až červen 2015, po konání VH ČSVTS.

6. JEDNÁNÍ VÝBORU A AUDITORA

Výbor bude nadále usilovat o obsahovou náplň a zaměření seminářů tak, aby byly atraktivní pro účastníky. V tomto směru výbor uvítá jakékoliv náměty členů ČSTN pokud jde o vhodná témata, přednášející atd.

Kontakt mezi členy výboru bude i nadále průběžně zajišťován prostřednictvím elektronických komunikačních prostředků. Osobně se budou členové výboru setkávat vždy podle potřeby a také zejména u příležitosti seminářů a jiných společných akcí. Tím není dotčeno právo každého člena výboru kdykoli požádat o svolání schůze výboru, považuje-li to za nezbytné.

7. SEKRETARIÁT

Organizaci a správu sekretariátu bude nadále zajišťovat jednatel. Vzhledem k tomu, že činnost Společnosti zajišťuje zčásti z domácího pracoviště a v kanceláři **ČSTN, Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1 ve 3. patře v budově C č. dveří 347** je přítomen nepravidelně, je třeba osobní návštěvu dohodnout předem nejlépe telefonicky nebo prostřednictvím elektronické pošty. Vzkazy lze rovněž zanechat v dopisní schránce ČSTN v hale budovy ČSVTS, kde ČSTN sídlí nebo v podatelně ČSVTS tamtéž, případně v recepci budovy nebo lze použít fax.

Spojení:	Mobil:	+420 604 139 519
	e-mail:	csstn@csvts.cz
	Fax:	+420 221 082 635

V Hradci Králové, dne 04. 05. 2014.

JUDr. Jiří Kult,
jednatel ČSTN

*

Usnesení 24. Valné hromady ČSTN

24. valná hromada, konané dne 12. června 2014 v ÚNMZ, Biskupský dvůr 5, Praha 1, zvolila **návrhovou komisi ve složení: Ing. Jaroslav Louša, Ing. Tomáš Velát, Kamil Kluch.** Zvolená návrhová komise konstatuje, že 24. Valná hromada ČSTN přijala toto **usnesení**:

1. Schvaluje:

- a) Zprávu o činnosti ČSTN za rok 2013 a plnění usnesení 23. VH
- b) Zprávu o výsledcích hospodaření ČSTN za rok 2013
- c) Zprávu auditora ČSTN za rok 2013
- d) Program činnosti ČSTN na rok 2014
- e) Rozpočet ČSTN na rok 2014
- f) Výši členského příspěvku za rok ponechat v současné výši, tj. pro

- osoby výdělečně činné:	300,- Kč
- studenty a osoby pobírající důchod:	50,- Kč
- právnické osoby:	v dohodnuté výši
- i) Přiznání práva hlasovat na VH, práva na slevu vložného na akce pořádané ČSTN, a další práva podle stanov pouze těm členům ČSTN, kteří splní své závazky podle Stanov, zejména uhradí členský příspěvek

2. Ukládá výboru:

- a) zajistit plnění Programu činnosti ČSTN v roce 2014
- b) zajistit změny stanov ČSTN vyplývající ze zákona č.89/2012 Sb., Občanský zákoník, který nabyl účinnosti 1. 1. 2014
- c) spolupracovat s ÚNMZ včetně koordinace přednášek, seminářů a dalších činností
- d) spolupracovat s ČSVTS, jehož je ČSTN zakládajícím členem
- e) připravit 25. Valnou hromadu
- f) vydávat *Zpravodaj ČSTN* v elektronické podobě, pouze na zvláštní přání pořídit tisk
- g) zveřejnit ve *Zpravodaji ČSTN*
 - Zprávu o činnosti ČSTN za rok 2013 a plnění usnesení 23. VH
 - Program činnosti ČSTN na rok 2014
- h) dokumenty podle bodu 2. b), c), e) poskytnout členům splnivším své závazky podle Stanov v elektronické podobě, na vyžádání pořídit tisk.

3. Bere na vědomí:

- informace o činnosti ČSVTS v r. 2013

4. Doporučuje všem členům podle svých možností

- a) podílet se na plnění Programu ČSTN
- b) přispívat do *Zpravodaje ČSTN*
- c) podávat výboru návrhy a náměty na činnost ČSTN a její zlepšení.
- d) propagovat všemi vhodnými prostředky činnost ČSTN.

V Praze 12. 06. 2014

Za správnost:
JUDr. Jiří Kult, v. r.

ZAHRANIČNÍ AKTIVITY ČSTN

287. ZASEDÁNÍ DIN-ANP HERZOGENAURACH, NSR, 24. - 25. 6.2014

287. zasedání DIN-ANP (*Deutsches Institut für Normung e. V., Ausschuß Normenpraxis, Arbeitskreis Nürnberg für Bayern*) se konalo ve firmě *INA-Schaeffler Gruppe Herzogenaurach*. Jednání proběhlo za přítomnosti 30 zástupců různých firem z Bavorska. Z ČR se zúčastnili Ing. Václav Voves, Ing. Gustav Chwistek a Eva Szotková.

Skupina **Schaeffler Gruppe** patří se svými třemi značkami **INA, LuK a FAG** k předním světovým výrobcům ložisek zejména pro automobilový a zpracovatelský průmysl a letectví od rozměrů 1 mm až 12 m. Na Slovensku jsou 2 závody – v Kysuckém N. Městě a Skalici. Skupinu Schaeffler Gruppe tvoří celkem 170 firem v 50 zemích světa, 79 000 zaměstnanců, obrát v r. 2013 činil 11 mld. €

Společnost je certifikována kromě ISO 9001 a ISO/TS 16949 také dle **SAE AS9100C** – Quality Management Systems – Requirements for Aviation, Space and Defense Organizations a **SAE AS 9120A** – Quality Management Systems – Requirements for Aviation, Space and Defense Distributors.

V navštíveném závodě Herzogenaurach zpracovává firma ročně 45 kt ocelí, zejména ložiskových značek, má 3500 zaměstnanců a v r. 2013 vyprodukovala 850 ml. výrobků. Za pozornost stojí, že téměř před každým vstupem do provozních hal a konferenčních místností je u dveří vlajka s nápisem „Můj postoj k Zero Defekt“ se 7 body a piktogramy.

Při vlastním 287. zasedání DIN-ANP přivítala účastníky předsedkyně výboru DIN ANP paní Stefanie Reiff (Siemens Cham) a poté pracovník fy Schaeffler Gruppe Herzogenaurach – p. Hans Reichelsdorfer.

Účastníci měli možnost zejména shlédnout tyto presentace:

a) Prezentace zástupce fy **EAC (Euroasia Consulting PartG** –

München/Shanghai/Mumbai) o silných a slabých stránkách rozvoje průmyslu v zemích BRIC. Kontakt na případné reference o technických normách v zemích BRIC: hgj.trost@t-online.de

b) Používání Diskusního fóra ANP v **Live Link** – pí. Patricia Dind z centrály DIN v Berlíně – nabídka ke vstupu do diskusní aplikace *Diskussionsforum*, kde je možno odborný dotaz konzultovat s kýmkoli v rámci všech členů jednotlivých komisí DIN.

c) Konkretizace normativních odkazů k DIN 820-3/4, vydání 2014 – Dr. Burkhard Raith (Thyssen Krupp), což je obdoba našich MPN – metodických pokynů pro vypracování

norem. Vysvětlení jednotlivých pojmů a možností jejich použití.

- d) Víze vyučování standardizace na středních a vysokých školách (příspěvek od prof. Hessera – Universität der Bundeswehr Hamburg).

V oblasti edičních informací nakladatelství BEUTH lze zainteresovaným firmám nabídnout publikaci: **Praxishandbuch Stahlnormen** v novém vydání (cena 108,- €), nové vydání prozatím pouze v německé verzi. Publikace obsahuje 130 technických norem. Oproti vydání z r. 2007 došlo ke změnám asi u 80% technických norem. K nahlédnutí a srovnání:

http://www.blickinsbuch.de/center/cm/cm_cm.php?v3156=9963274767&v7376=9783410217626

Uvedená publikace staršího vydání z r. 2007 je k dispozici v německé verzi a z r. 2008 v anglické verzi.

V této souvislosti je třeba uvést připravovanou revizi ISO 9001:2015, předpokládané datum vydání normy je září 2015 (ČSN EN ISO 9001 má být vydána v březnu 2016). Hlavním důvodem revize je potřeba sladit všechny standardy systému managementu tak, aby měly stejné názvy kapitol, podkapitoly, části, definice a sjednocený text. Nový text by neměl změnit požadavky norem, ale pomoci standardizovat jazykové a manažerské přístupy.

ODBORNÉ PŘÍSPĚVKY

Obecná identifikace oceli podle EN k výrobku

Uvedený přehled slouží k prvotní informaci při hledání hutního výrobku k jednotlivým značkám ocelí.

Tyče válcované za tepla S235JR, J0,J2,
S275JR, J0,J2 +AR,+N,+M (stav tep. zpracování)
S355JR, J0,J2
E295, E335, E360

Tyče tažené za studenaS235JR+C –třída 3 (třídy stanoví jakosti povrchů)
S355J2+C
E295G+C
E335G+C
C45+C, C55+C,

Tyče loupanéS235JR+SH

	S355J2+SH E295G+SH E335G+SH C45+SH, C55+SH
Trubky bezešvé tvářené za tepla a bezešvé přesné E235+AR nebo +N, E355+N C45+N nebo +QT 16MnCr5+N nebo +A
z korozivzdorných ocelíX5CrNi18-10+AT X6CrNiTi 18-10 +AT
Trubky závitové zesílenéS195T
Trubky pro tlakové nádobyP195TR1nebo TR2, P235TR1 nebo TR2, P235GH, P265GH, P215NL, P255NL, P265NL,
Duté profily tvářené za tepla (kruhové, čtvercové, obdélníkové)S235JRH, S275J0H, S275J2H, S355J0H, S355J2H, S355K2H, S275NH, S275NLH, S355NH, S355NLH, S420NH, S420NLH, S460NH, S460NLH
Trubky vhodné ke svařování a řezání závitůS195T
Trubky bezešvé přesné tažené, kalibrované, svařovanéE215, E195, E235, E275, E355,
Trubky svařované pro všeobecné účely a se zaručenou KVE155 až E355, E270M, E355M, E420M , E460M, E275K, E355K, E460K
Svařované duté profily tvářené za studenaS235JRH, S275J0H, S275J2H,S355J0H, S355J2H, S355K2H
Svařované trubky pro tlakové nádoby P195TR1, P195TR2, P235TR1, P235TR2, P265TR1, P265TR2, P195GH, P235GH, P265GH, P215NL, P265NL, P195G, P195GH, P235G, P235GH, P265G, P265GH, P275NL1, P275NL2, P355N, P355NH, P355NL1, P355NL2, P460N, P460NH, P460NL1, P460NL2,
Plechý válcované za tepla tenké a tlusté-konstrukční S235JR, S235Jo, S235J2, S275JR, S275J0, S275J2, S355JR, S355J0, S355J2, S355K2, S460J0, S185, E295, E335, E360
jemnozrnné S275N, S275NL, S355N, S355NL, S420N, S420NL, S460N, S460NL,

termomechanicky zpracované S275M, S275ML, S355M, S355ML, S420M,
S420ML, S460M, S460ML,

zvýšená odolnost proti atmosfe- S230J0W, S355J2W
rické korozi

s vyšší mezí kluzu S460Q až S960Q nebo QL

Plechý válcované za studenaDC01, DC03, DC05, DC06
Hlubokotažné

Plechý žárově pokovené

hlubokotažné DX51D, DX52D, DX53D, DX54D povlak +ZN,
+ZF

konstrukční S220GD, S320GD, S350GD + Z, +ZF

s vyšší mezí kluzu HX260BD, HX340LAD, HX420LAD, Z, ZF

vícefázové HDT 450F, HCT 450X, +Z, +ZF

Úhelníky, tyče tvarové S235JR, S275JR, S355JR nebo JO a J2
a tenkostěnné profily
(jeklovo profily)

Josef Oboňa, d. t.

**

Prohlášení o vlastnostech výrobků

pro nákup a prodej ocelových výrobků pro stavebnictví platila směrnice 89/106/EHS (dosu je uvedena v normě EN 10025-1), kterou nahradilo nařízení Evropského Parlamentu (EP) a Rady EU č. 305/2011. Dosavadní potvrzení o shodě s atestem se nahrazuje **Prohlášením o vlastnostech**. Toto prohlášení vypracovali výrobci hutních výrobků k jednotlivým druhům a uvádějí je pro potřeby zákazníků na firemním webu. V případech požadavků na prohlášení můžete vaše zákazníky odvolávat na zmíněné weby v opačném případě si je musíte vyžádat od výrobce (prodejce nebo distributora) pokud již k výrobku nebylo přiloženo prohlášení. Níže uvádím pro informaci výklad k realizaci. Další informace včetně vzoru formuláře prohlášení je uvedeno na servru ÚNMZ v části SZ (státní zkušebnictví) nebo Aktuality ÚNMZ.

Aktuální informace k nařízení EP a Rady (EU) č. 305/2011, o stavebních výrobcích

Změny v právních předpisech

Směrnice 89/106/EHS platila až do 30. 6. 2013, kdy byla nahrazena nařízením EP a Rady (EU) č. 305/2011, o stavebních výrobcích [\[1\]](#). Odpovědné orgány členských států musely odstranit vnitrostátní předpisy, které by od 1. 7. 2013 byly s nařízením v rozporu. V České republice se změny dotkly

- zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, v aktuálním znění (novela ze dne 25. 4. 2013);
- nařízení vlády č. 190/2002 Sb., o technických požadavcích na stavební výrobky označovaných

CE, ve znění pozdějších předpisů, kterým byla do českého právního řádu transponována směrnice 89/106/EHS (zrušeno k 30. 6. 2013).

Nařízení EP a Rady (EU) 305/2011 je přímo účinné, takže nevznikla povinnost vypracovat jeho transpozici do vnitrostátních právních předpisů.

Uvádění a dodávání na trh v období před a po 1. 7. 2013

Zpětná vazba z poměrně krátké, teprve několikaměsíční praxe, spojené s přechodem od směrnice k nařízení, nepotvrdila počáteční obavy z nezvládnutí celého procesu. Jistě k tomu přispěla i rozsáhlá informační kampaň Evropské komise a členských států, do které se zapojily mj. národní orgány zodpovědné za provádění nařízení. Vítanou „první pomocí“ k orientaci v oblastech, které byly identifikovány jako často diskutované či do jisté míry problematické k pochopení, jsou databáze často kladených otázek na webových stránkách výše uvedených institucí. **Jedním z takových případů jsou stavební výrobky uváděné na trh v tzv. přechodném období, tedy před a po datu 1. 7. 2013. Bylo zjištěno, že subjekty, které s těmito výrobky přicházejí do styku, mívají problémy s nesprávným výkladem čl. 4 (1) ve vazbě na čl. 66 nařízení EP a Rady (EU) č. 305/2011, o stavebních výrobcích. Čl. 4 (1) nařízení stanoví, že výrobce musí pro výrobek uvedený na trh po 1. 7. 2013 vypracovat prohlášení o vlastnostech: Vztahuje-li se na stavební výrobek harmonizovaná norma nebo je-li tento výrobek v souladu s evropským technickým posouzením, které pro něj bylo vydáno, výrobce vypracuje při jeho uvedení na trh prohlášení o vlastnostech.** K pochopení souvislosti je nezbytné správně interpretovat definici uvedení na trh a definici dodání na trh, kdy

- **uvedením na trh** na trh se rozumí první dodání stavebního výrobku na trh Unie (definice viz čl. 2 (17) nařízení). To platí pro každý jednotlivý kus výrobku;
- **dodáním na trh** se rozumí dodání stavebního výrobku k distribuci nebo použití na trhu Unie v rámci obchodní činnosti, ať již za úplatu nebo bezplatně (definice viz čl. 2 (16) nařízení).

Jak z definice uvedení na trh vyplývá, prvním dodáním výrobku na trh (tedy uvedením na trh) je myšlen okamžik, kdy je výrobek předán z výroby distributorovi. Pokud výrobce uvádí na trh výrobek po 1. 7. 2013, činí tak na základě prohlášení o vlastnostech, jehož kopii přikládá k výrobku. V praxi se ale ještě nějakou dobu budou vyskytovat případy, kdy výrobek byl uveden na trh přede dnem 1. 7. 2013, a tedy v souladu se směrnicí 89/106/EHS (doposud uvedena v normě EN 10025 -1). Podle přechodných ustanovení v čl. 66 nařízení se na takový výrobek pohlíží jako na výrobek, který je v souladu s nařízením. Takový výrobek se v současné době již pohybuje na trhu a je předpoklad, že časem z něj „zmizí“ (bude zabudován do stavby). Prohlášení o shodě, na jehož základě byl uveden na trh, platnosti nepozbývá ani po 1. 7. 2013. Nařízení výrobci nebo dokonce distributorovi neukládá, aby k výrobku dodatečně přiložili prohlášení o vlastnostech. Distributor, který nakoupil od výrobce nebo od jiného distributora výrobky uvedené na trh před 1. 7. 2013, může pokračovat s jejich prodejem do vyprodání. Nařízení však výrobci umožňuje, aby **prohlášení o vlastnostech dodatečně vypracoval, a to na základě prohlášení o shodě, které bylo v souladu se směrnicí 89/106/EHS vydal před 1. 7. 2013.**

K přechodnému období se vážou i případy, kdy výrobce uváděl na trh výrobek na trh v období před 1. 7. 2013, ve výrobě pokračuje a výrobek uvádí na trh i po 1. 7. 2013. V takovém případě už po 1. 7. 2013 musí vypracovat prohlášení o vlastnostech a kopii prohlášení k výrobku přiložit. Stejně postupuje i v případě, kdy výrobce nestačil uvést na trh veškeré výrobky z jedné šarže a zbývající kusy uvádí na trh po 1. 7. 2013.

Zpracovala: Ing. Alena Šimková, ÚNMZ, 23. 10. 2013

Josef Oboňa, d. t. ČSTN

Další informace: Josef Oboňa d.t.
FERRUM Plzeň spol. s r.o.
Centrum Technické normalizace
Sady Pětatřicátníků 31
Tel.: 377 200 136

Fax: 377 200 120
e-mail: obona@ferrum.cz

Význam celoživotního vzdělávání v EU

Ing. Jiří Vavříčka, ředitel Domu techniky Plzeň, spol. s r.o.

Se souhlasem autora z jeho zprávy vybral a k tisku připravil JUDr. Jiří Kult

Vzdělávání dnes hraje stále významnější úlohu v profesním i v osobním životě většiny obyvatel vyspělých společností. Vzdělávání je bezesporu celoživotním procesem, který prochází také celou šíří života člověka. Nicméně v nejrůznějších politických dokumentech týkajících se vzdělávání, resp. vzdělávání dospělých, je velmi často vyzdvihována především oblast profesního vzdělávání dospělých, občanské vzdělávání. Procesy učení a vzdělávání jsou primárně chápány jako faktory konkurenční výhody a prostředky ekonomického růstu. Vyzdvihuje se utilitárnost vzdělávání, vzdělávání má být především praktické a v praxi využitelné. Má jít o vzdělání, výzkum a inovace, jež „umožňují přeměnu znalostí v přidanou hodnotu a vytvářejí více pracovních míst a lepší pracovní místa“ (Rada Evropské unie, 2005). Lidé jsou chápáni jako bohatství Evropy, jako cenný kapitál, který se může, výrazně efektivněji než jiné formy kapitálu, podílet na rozvoji hospodářství a zlepšení pozice na globálních trzích. Většina lidí se tedy primárně nevzdělává proto, aby se osobnostně obohatila, ale proto, aby získala nebo si alespoň udržela určitý sociální status spojený s určitými ekonomickými možnostmi.

Na druhou stranu je však současně slyšet též mnoho kritických hlasů, které se domnívají, že současné nastavení konceptu celoživotního učení, resp. dalšího vzdělávání není správné. Nových informací, znalostí, kompetencí je totiž stále více třeba nejen v oblasti profesní. Nezbytné jsou např. právě také pro aktivní zapojení do občanské společnosti, bez znalostí a určitého vzdělání je prakticky nemožné činit informovaná a odpovědná rozhodnutí. V neposlední řadě nám mají pomoci s adaptací v rámci dnešní, permanentně se transformující společnosti a přispívat též k osobnostnímu rozvoji jedince. Občanské vzdělávání je tedy bezesporu důležitou součástí vzdělávání dospělých. Jeho význam je také, ač ne v takové míře jako u vzdělávání profesního, vyzdvihován v řadě dokumentů na národní i evropské úrovni. Nicméně realita je mnohdy dosti odlišná od toho, co je v těchto dokumentech proklamováno. V politických dokumentech se hovoří o nutnosti aktivního zapojení občanů do dění ve společnosti, o aktivním občanství, o nutnosti občanského vzdělávání, o potřebě multikulturního přístupu atd. Např. v *Memorandu o celoživotním učení* (2000, s. 7) je uvedeno: „Společně pracovat na tom, aby se celoživotní učení stalo skutečností, je nejlepší cestou... k podněcování a uzpůsobování lidí k tomu, aby se aktivně podíleli na všech sférách moderního veřejného života, zejména na sociálním a politickém životě na všech úrovních společenství včetně evropské úrovně.“ Jedním z hlavních bodů dokumentu *ET 2020* (Rada Evropské unie, 2009) je také prosazovat sociální spravedlivost, soudržnost a aktivní občanství. Vzdělávání by mělo prosazovat mezi-kulturní kompetence, demokratické hodnoty a respektování základních práv a životního prostředí, jakož i boj proti všem formám diskriminace a mělo by vést k tomu, aby všichni mladí lidé byli schopni pozitivní komunikace se svými vrstevníky

pocházejícími z různých prostředí. Je tedy vidět, že EU v politických dokumentech neproklamuje pouze ekonomické cíle, ale, což je možná dáno i historickým vývojem Evropy, zaměřuje se také na sociální cíle mající, když ne zajistit sociální konsenzus, tak alespoň předcházet sociálnímu rozkolu společnosti. Nicméně kromě obecných proklamací, jaké jsou uvedeny výše, již není v dokumentech příliš konkrétně rozepsáno, jak těchto cílů dosáhnout a jaká opatření by měla být v tomto ohledu realizována.

• Situace v odborném a dalším vzdělávání dospělých

Důraz na vzdělávání a jeho roli v hospodářském růstu a konkurenceschopnosti vyjádřila již rozvojová strategie EU známá jako Lisabonská strategie, která byla vyhlášena v roce 2000. Pro oblast vzdělávání stanovila i několik konkrétních cílů, jichž se má v EU dosáhnout do roku 2012. V listopadu 2002 podepsali v Kodani ministři odpovědní za odborné vzdělávání z členských zemí EU, ze zemí ESVO/EHP a kandidátských zemí, představitelé Evropské komise a zástupci sociálních partnerů na evropské úrovni dokument týkající se strategie pro zlepšení výkonnosti, kvality a atraktivnosti odborného vzdělávání, známý jako *Kodaňská deklarace*. V prosinci 2004 pak stejní čelní představitelé evropského odborného vzdělávání vyhlásili další dokument - *Maastrichtské komuniké* a v prosinci 2006 pak *Helsinské komuniké*. Tyto dokumenty doporučují pro členské země priority, které měly uplatňovat příslušné národní orgány ve vzdělávací politice ve svých zemích. V době vyhlášení *Helsinského komuniké* také představitelé generálního direktorátu *Evropské komise Vzdělávání a kulturu* informovali o plnění cílů lisabonské strategie v oblasti vzdělávání. Ukazuje se, že většinu cílů se zatím nedaří plnit. Jak *Kodaňská deklarace*, tak i *Maastrichtské komuniké* se zabývá odborným vzděláváním ve svém celku, tj. nejen počátečním odborným vzděláváním mladých lidí ve školách, ale také dalším odborným vzděláváním dospělých, ať již zaměstnaných nebo nezaměstnaných. To dokládá důraz, který kladou tvůrci evropské vzdělávací politiky na další odborné vzdělávání v podnicích a dalších organizacích. Mezi doporučeními, která orgány EU adresují prostřednictvím *Maastrichtského komuniké* institucím na národní úrovni a sociálním partnerům, je také výslovné doporučení považovat na národní úrovni za prioritní podporu rozvoji prostředí napomáhajícímu učení v institucích profesní přípravy a na pracovištích. Růst významu dalšího odborného vzdělávání zdůraznily i dva důležité evropské dokumenty týkající se koncepce celoživotního učení, a to jednak Memorandum o celoživotním učení a jednak na něj navazující dokument (v české verzi dosud neexistující) *Making a European area of lifelong learning a reality*. Oba tyto dokumenty zejména zdůraznily význam tzv. neformálního a informálního učení, jehož značná část se uskutečňuje v organizacích. Iniciovaly v různých zemích také četné práce zaměřené na metody zjišťování a uznávání dovedností osvojených neformálním, popř. informálním vzděláváním. V téměř všech šesti klíčových myšlenkách, které Memorandum o celoživotním učení prezentuje, jsou obsaženy náměty vztahující se i k dalšímu odbornému vzdělávání v podnicích. Tak například ve druhé klíčové myšlence, zaměřené na podněcování a podporu investic do lidských zdrojů, se *Memorandum* zabývá potřebou rozšířit existující soubor pobídek stimulujících celoživotní učení, a to včetně finančních i nefinančních pobídek pro zvýšení účasti dospělých na učení. V řadě evropských zemí se používají různé formy finančních pobídek.

Lidé ve větších městech a lidé, kteří jsou více orientováni na práci, přikládají vzdělání větší význam než lidé v menších městech a ti, kteří jsou více orientováni na tradiční rodinné hodnoty. Vzdělání v dospělosti je vnímáno jako nutnost dnešní doby zvláště v souvislosti s potřebou neustále aktualizovat své dovednosti a vědomosti tak, aby člověk obstál v životě profesním, společenském i soukromém. Zejména starší generace deklaruje potřebu získat vzdělání (nejčastěji ICT a jazyky), kterého se jim nedostalo ve škole. Nejsilnější vnitřní motivaci ke vzdělávání v dospělosti mají lidé ambiciózní (často mladší), kteří chtějí uspět ve

svém profesním životě, a lidé s přirozeným zájmem o okolí a společnost. Vnější motivací k dalšímu vzdělávání je bezesporu ztráta zaměstnání, příp. nejistota ohledně zaměstnání. S tím však kontrastuje nízká ochota lidí se samostatně zapojit do dalšího vzdělávání. Přes důležitost, kterou vzdělávání v dospělosti většina lidí přisuzuje, se jich systematicky vzdělává pouze minimum. Většina lidí svou aktivitu odkazuje do oblasti neformálního a zájmového vzdělání (četba více či méně odborných knih, tisku, sledování zpráv, hledání informací na internetu, samostudium atd.). Za hlavní bariéry systematického vzdělávání v dospělosti považují finanční náročnost (zejména nezaměstnaní a matky na mateřské dovolené), časovou náročnost (tvrzení většiny lidí, prioritou v dospělosti je především práce, rodina a odpočinek), ale i nedostatek motivace (obecný problém u mnoha lidí, někteří jej nazývají otevřeně jako „lenost“). Dále je to nízká informovanost (málo informací např. o rekvalifikačních možnostech), ale i nedůvěra v efektivnost dalšího vzdělávání při hledání práce (popř. nízké sebevědomí starších lidí). Vzdělání by mělo pomáhat lidem při vypořádání se s nejistotami a paradoxy současného světa. Důležitým základem rozšíření občanské společnosti je tedy vysvětlit občanům, že jejich aktivní zapojení je pro ně výhodné a užitečné. Tohoto nelze pravděpodobně dosáhnout jinak, než systematickým působením na společnost prostřednictvím vzdělávání a poskytování informací. Nezastupitelnou roli pro fungování občanské společnosti tedy má občanské vzdělávání. Občanské vzdělání by mělo být důležitým nástrojem k udržení sociální soudržnosti a solidarity. Občané by se měli naučit větší participaci na společenském životě, měli by se více zajímat a informovat o společnosti, státě či regionu, ve kterém žijí, aby byli schopni chápat a vytvářet kritické názory na důležitá rozhodnutí a problematiky, jež se jich bezprostředně týkají, měli by se naučit aktivně podílet na rozhodování a měnit své prostředí. Každý občan by měl dostat šanci vyjádřit se k problémům, jež se ho týkají, měl by se stát činitelem, jenž je schopen společnost modifikovat a transformovat, ale současně respektovat práva ostatních.

• **Potřeba vzdělávání**

Většina lidí souhlasí, že vzdělávat se v dospělosti je třeba, zejména z těchto důvodů:

- otevřít si obzory a další možnosti
- mít „dobrý pocit“ z osobního rozvoje
- zajímavým způsobem využít svůj volný čas
- udržet krok s dobou a být konkurenceschopný na trhu práce a ve společnosti
- dosáhnout svých profesních cílů

Celkově nižší motivaci mají lidé se stabilní pracovní pozicí, lidé zabezpečení a pracovně vytížení. Objektivní potřeba dalšího vzdělání nemusí odpovídat vnitřní motivaci dál se vzdělávat. Deklarovaná ochota účastnit se vzdělávání v dospělosti je relativně velká (zejména ve větším městě), reálná ochota je však nízká.

Odborná veřejnost hovoří o důležité úloze vzdělávání v dospělosti, současně však upozorňuje, že je u nás této problematice věnováno mnohem méně pozornosti než v zahraničí. Tam se totiž vzdělávání dospělých stalo nedílnou součástí aktivního života občanů a národní koncepce celoživotního vzdělávání dospělých bývají propracovanější. Většina dotázaných požaduje od státu aktivnější roli při stanovení právního rámce pro vzdělávání dospělých. Odborníci se shodují v tom, že současná ekonomická recese má dva hlavní efekty – příjmový a motivační. Na jedné straně dochází u firem k seškrtání výdajů (obdobně se chovají i rodiny), a snižuje se tak poptávka po vzdělávání. Výpadek firemních příjmů je však současně nahrazován evropskými prostředky. Na druhé straně panuje na pracovním trhu větší

konkurence a roste snaha udržet si pracovní místo, recese tedy posiluje zájem veřejnosti o vzdělávání. Lidé jsou „nuceni“ přehodnotit svou pozici na trhu práce. I laická veřejnost vnímá vzdělávání v dospělosti jako důležitou hodnotu v profesním a společenském uplatnění člověka. Současná nabídka kurzů dalšího vzdělávání je většinou považována za dostatečnou. Odborníci zase hovoří o nepřehledné nabídce, která brání širšímu zapojení veřejnosti do vzdělávání v dospělosti.

• **Směry v dalším vzdělávání dospělých jsou zejména tyto:**

- rekvalifikace (pro nezaměstnané podle individuálních preferencí, určit nový směr rekvalifikace může být pro lidi s dlouholetou praxí obtížné)
- vysokoškolské vzdělání (titul)
- zájmová témata (např. hudba, tanec, dekorace atd.)
- cizí jazyky: formou večerních kurzů, popř. zahraničních pobytů (nejčastěji poptávané vzdělávání, mnoho lidí v dospělém věku zde pocítuje nedostatek/možnost)
- informační a komunikační technologie (zejména starší lidé)
- další vzdělávání v oboru (individuálně)

• **Nabídka dalšího vzdělávání**

Většina lidí se shoduje na tom, že nabídka dalšího vzdělání v dospělosti je dostatečná. Spontánně je komentována často nejistá kvalita nabízených kurzů a školení a omezená škála nabídky. Nedostatky lidé spatřují v nabídce Úřadů práce – rekvalifikační kurzy zde mají malou kapacitu, není dostatečný výběr a neexistuje dostatek informací.

• **Vzdělání jako investice**

Většina lidí vzdělání chápe jako investici, nikoli ovšem zásadní. Lidé s pozitivnějším postojem ke vzdělání si uvědomují, že vzdělání investice je, její reálná hodnota je však mnohými zpochybňována. Tento postoj může souviset i s věkem a celkovým sebepojetím: čím mladší osoba, tím smysluplnější je investice do vzdělání.

Ekonomická krize spontánně jako příležitost pro další vzdělávání vnímána není. Naopak, tlak na úsporný život ztěžuje možnost dále se vzdělávat. Investice do vzdělání je podle většiny lidí zodpovědností každého člověka. Výjimkou jsou znevýhodněné (ohrožené) skupiny obyvatel, které by měl podpořit stát. Za tyto skupiny jsou považováni zejména:

- sociálně slabí
- nezaměstnaní
- tělesně a zdravotně postižení
- matky na mateřské dovolené
- lidé před důchodovým věkem

Mezi hlavní navrhované formy podpory vzdělávání dospělých jsou:

- finanční podpora znevýhodněných skupin
- bezúročná půjčka na vzdělání
- rozšíření kapacit a nabídky rekvalifikačních kurzů

- lepší cílení rekvalifikace (vazba na regionální možnosti)
- podpora matek na mateřské dovolené (např. kurzy s hlídáním dětí atd.)

Růst významu dalšího odborného vzdělávání zdůraznily i dva důležité evropské dokumenty týkající se koncepce celoživotního učení, a to jednak Memorandum o celoživotním učení a jednak na něj navazující dokumenty. Dokumenty zejména zdůraznily význam tzv. neformálního a informálního učení, jehož značná část se uskutečňuje v organizacích. Inicivovaly v různých zemích také četné práce zaměřené na metody zjišťování a uznávání dovedností osvojených neformálním, popř. informálním vzděláváním. V téměř všech šesti klíčových myšlenkách, které Memorandum o celoživotním učení prezentuje, jsou obsaženy náměty vztahující se i k dalšímu odbornému vzděláváním v podnicích. V řadě evropských zemí se používají různé formy finančních pobídek. Důraz na vzdělávání a jeho roli v hospodářském růstu a konkurenceschopnosti vyjádřila již rozvojová strategie EU známá jako Lisabonská strategie, která byla vyhlášena v roce 2000.

Tyto dokumenty doporučují pro členské země priority, které měly uplatňovat příslušné národní orgány ve vzdělávací politice ve svých zemích. V době vyhlášení Helsinského komuniké také představitelé generálního direktorátu Evropské komise Vzdělávání a kultura informovali o plnění cílů lisabonské strategie v oblasti vzdělávání. Ukazuje se, že většinu cílů se zatím nedaří plnit. Jak Kodaňská deklarace, tak i Maastrichtské komuniké se zabývá odborným vzděláváním ve svém celku, tj. nejen počátečním odborným vzděláváním mladých lidí ve školách, ale také dalším odborným vzděláváním dospělých, ať již zaměstnaných nebo nezaměstnaných. To dokládá důraz, který kladou tvůrci evropské vzdělávací politiky na další odborné vzdělávání v podnicích a dalších organizacích. Mezi doporučeními, která orgány EU adresují prostřednictvím Maastrichtského komuniké institucím na národní úrovni a sociálním partnerům, je také výslovné doporučení považovat na národní úrovni za prioritní podporu rozvoji prostředí napomáhajícímu učení v institucích profesní přípravy a na pracovištích.

• **Strategické a kontextové dokumenty ČR**

Důležitost podpory rozvoje lidského potenciálu, jako jednoho ze základních faktorů trvale udržitelného hospodářského růstu znalostních ekonomik, se objevuje na předních místech strategických dokumentů ČR. Z hlediska celoživotního učení mají tyto dokumenty buď kontextový charakter, tzn., že se věnují obecnějším otázkám společenského a ekonomického rozvoje, trhu práce a lidských zdrojů, nebo jsou přímo zaměřeny na otázky vzdělávání. Jako základní pilíř rozvoje celoživotního učení je pak v těchto dokumentech vnímána vzdělávací soustava. Některé z nich reagují také přímo na iniciativy EU (konzultační proces k Memorandu, Národní lisabonský program). Strategie udržitelného rozvoje ČR (2005) jako zastřešující strategický dokument klade velký důraz na vzdělávání, celoživotní učení, výzkum a vývoj a harmonické propojení environmentálního, ekonomického a sociálního pilíře rozvoje společnosti. Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013 (NSRR) zpracovaný v květnu 2006 je základním dokumentem ČR pro využívání fondů EU v letech 2007-13. Vychází z toho, že mezi pozitivní faktory se silným vlivem na dynamiku ČR bude patřit mj. rozvoj znalostí a dovedností populace. V úvodní socioekonomické analýze se upozorňuje na nedostatečné rozvinutí systému dalšího vzdělávání, konstatuje se, že systém není přizpůsoben potřebám a možnostem dospělých ani potřebám zaměstnavatelů. Příležitosti jsou v dokumentu spatřovány v nastartovaných zásadních změnách v systému vzdělávání od r. 2006, jakými jsou:

- Podstatně vyšší a efektivnější využití veřejných kapacit školství pro další vzdělávání a odbornou přípravu, což je stimulováno též snížením počtu narozených dětí v posledních letech.

- Přijetí zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), umožňuje zhodnotit vzdělání dosažené mimo vzdělávací soustavu transparentním a objektivním způsobem.
- Vytvoření efektivního systému prostupného terciárního vzdělávání, který má umožnit vyšší flexibilitu studia.
- Program - Podpora středního všeobecného vzdělávání - pro zvýšení počtu gymnázií a středních škol poskytujících vzdělávání v oborech vzdělávání lyceum, které mají umožnit lepší přípravu na vyšší odborné a vysokoškolské vzdělávání a navazující celoživotní učení.
- Kurikulární reforma vzdělávání a odborné přípravy, která již byla zahájena a která má přinést podstatnou modernizaci obsahu i metod vzdělávání.
- Posílení jazykového vzdělávání všech skupin osob s ohledem na významnou roli angličtiny, viz Národní plán výuky cizích jazyků.

Na rozvoj CŽU je v dokumentu kladen velký důraz a je zapsán jako významný faktor při vytváření otevřené, flexibilní a soudržné společnosti, která je pro zvyšování konkurenceschopnosti jedním z důležitých předpokladů jmenovaných v dokumentu (vedle konkurenceschopné ekonomiky, atraktivního prostředí a vyváženého rozvoje území ČR a jejích regionů). CŽU se tak dostává v dokumentu na jedno z předních míst při definování cest vedoucích k dosažení globálního cíle NSRR. Národní lisabonský program 2005-2008 (Národní program reformy ČR - NPR) byl zpracován v říjnu 2005 na základě integrovaných hlavních směrnic pro růst a zaměstnanost pro období 2005-2008 vydaných Evropskou komisí (viz výše).

Pro oblast vzdělávání jsou priority na počátku dokumentu shrnuty obecným konstatováním, že reformy z oblastí rozvoje vzdělávání zvýší kvalitu pracovní síly, rozšíří možnosti vzdělávání a podpoří schopnost vyrovnat se s náročnými podmínkami měnícího se trhu práce. V této souvislosti je v části makroekonomické zmiňován problém stárnutí populace a nezbytnost zvyšování míry participace starších občanů na trhu práce. Mezi opatřeními, která podpoří tento úkol, chybí zdůraznění dalšího vzdělávání jako předpokladu zaměstnatelnosti starší generace. Část hovořící o výdajové straně státního rozpočtu uvádí jako jednu z priorit růst veřejných výdajů na vzdělávání. Neuvažuje se však o možnostech úprav na straně příjmové (např. u podniků výdaje na vzdělávání v širším rozsahu začlenit mezi položky odečitatelné od základu daně z příjmů právnických osob, resp. uznatelné jako výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů), které by motivovaly podniky k větší aktivitě v oblasti vzdělávání zaměstnanců a jeho financování. V části týkající se politiky zaměstnanosti se uvádí, že modernizace služeb zaměstnanosti by měla pomoci zlepšit další vzdělávání nezaměstnaných a zájemců o práci. NPR ukazuje, že nejpropracovanější oblastí CŽU jsou rekvalifikace. V části o vzdělávání NPR přímo konstatuje, že v minulosti nebylo CŽU věnováno dost pozornosti a požaduje se systematický přístup k podpoře CŽU. Důraz je kladen na propojení systému počátečního a dalšího vzdělávání dokončením Národní soustavy kvalifikací. Uvádí se i nutnost podpory dalšího vzdělávání v podnicích a podpory spolupráce zaměstnavatelů, zaměstnanců a vzdělávacích a odborně profesních institucí. Strategie hospodářského růstu zpracovaná v květnu 2005 vymezila priority, na něž se měla ČR zaměřit do r. 2013, aby se přiblížila ekonomické úrovni hospodářsky rozvinutějších zemí EU při respektování environmentálních požadavků. Rozvoj lidských zdrojů, který je jednou z pěti vymezených prioritních oblastí, se prolíná vesměs realizací bývajících priorit a podmiňuje jejich rozvoj či je na nich závislý (institucionální prostředí, zdroje financování, infrastruktura a výzkum, vývoj, inovace).

*